

POGODNY (64) ai

Oba o jasne.

comp i sup (1+1) (nå)pogodniejszy (2).

sg m N pogodny, nąpogodniejszy (17). \diamond *G* pogodného (15); -ého (5), -(e)go (10). \diamond *A* pogodny, pogodniejszy (5). \diamond *I* pogodnym (5). \diamond *f N* pogodną (5), pogodn(a) (1). \diamond *G* pogodn(e)j (1). \diamond *A* pogodną (2). \diamond *I* pogodną (1). \diamond *n N* pogodn(e) (4). \diamond *G* pogodn(e)go (2). \diamond *A* pogodn(e) (1). \diamond *I* pogodnym (1). \diamond *pl N subst* pogodné (2); -é (1), -(e) (1). \diamond *G* pogodnych (1). \diamond *I m* pogodnymi (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Słoneczny, niepochmurny; serenus Mącz, Calag, Cn; insolatus Mącz, Cn; clavus, temperatus Mącz; apricans, apricus, placidus, sudus, tempestivus, vernans Cn (31)*: Wiofna pogodna ale wietrzna. *LudWież B; Mącz 57a*; ták miłe y wefołe ludziom bywa po odftąpieniu ciemney nocy fłońcá pogodne wřhodzenie. *CzechEp 167*; Do nařienia nie wádzí plugáwa ręká/ byle byłá rola dobra/ á defzcz y fłońce pogodne. *SkarKaz 611b*.

W przeciwstawieniach: »pogodny ... chmurny, niepogodny« (2): *FalZioł IV 24a*; Acźkolwiek ták fą od nich dálec y ták z nimi máło nie we wřzytkim niezgodni/ iáko niepogodna ciemność wieczorna/ á záránne pogodne řwitánie. *CzechEp 129*.

Wyrażenia: »pogodny(-a, -e) czas(y), chwila, doba« [szyk 4:2] (4:1:1): [*Miód*] Ieřt fók z rofy Niebieřkiey ktori pćzoły zbieraią czałow pogodnych *FalZioł IV 27d*; Takieź zimie noci bywaią barzo wielkie y ciemne tak iź pogodnego czału ledwy iednę godzinę troche fłoncza widaią *MiechGlab *4*; *Temperatissimum anni tempus, Napogodnieyřzy czás roku. Mącz 443a*; [*szkuta*] Wąfy rořkłáda po wodřie przed řobą/ Kiedy więc flagá pod pogodną dobą Vćichnie řzumna *KlonFlis E4, C3, E4v*.

»pogodny defzcz« (3): *GrzegRóżn N4v; BudBib I 289a marg*; Twym řtráchem řziemiá drżálá/ á niebá topniáły [...]. Aleř pogodnym defzczem řwóy grunt polubiony Nápoil/ y ochłodził zámárlé zagony. *KochPs 97*.

»pogodny dzień« = *apertum coelum, clara a. insolatus dies Mącz [szyk 3:2] (5)*: Gdy theź Skowronek řpiewa, tedy dzień pogodny bywa/ bo chmurnego czału zawřze milczy. *FalZioł IV 24a*; *Apertum coelum, Iáłny pogodny dzień. Mącz 278d, 55c, 398d; Strum Pv*.

»pogodne lato« (1): *Apes aestate serena floribus insidunt variis, Pćzchoły pogodnego látá ná rozmáyitych kwiatkách vřiadáya Mącz 379a*.

»pogodna noc« (1): Ieřli kiedy/ w pogodną noc piérwomieřieczną/ Pátrzáiac ná niebieřką krařę bárzo wdźięczną/ Vyřrzyřz tám dróę/ Białomłęczną názywaią *KochPhaen 18*.

»pogodny wiatr« = *aura Mymer¹, BartBydg; ventus, aer BartBydg; coelum serenum Mącz; serenator, serenus a. sudificus ventus, sudum flamen venti Cn (3): Mymer¹ 4; BartBydg 16b; Coelum serenum, Pogodny wiátr Piękna pogodá. Mącz 386b*.

Szeregi: »cichy i pogodny« (1): *Placidus dies et serenus. Cichy y pogodny. Mącz 302b*.

»pogodny i ciepły« (1): á závřze kiedy byř miał co koło tych Karpiáth řpřawowác álbo łowić/ álbo przeládzác/ Pátrz závřzdy dnia pogodného y ciepłego *Strum Pv*.

»jasny, (a) pogodny« (5): *Clara dies, Yáłny á pogodny dzień. Mącz 55c, 278d, 386b, 398d; Calag 270a*.

Przen (1) :

W przeciwstawieniu: »pogodny ... szalony i niestateczny« (1): Fortuná rádniey iest wicher á niżeli wiatr: [...] Raz pogodna/ drugi raz szalona y nieftáteczna *KlonFlis B*.

a. *Zebrany w czasie bezdeszczowym (3) :* Siáná w brogi iednákie kłásć: drobne z drobnym/ miążłze z miążłym/ pogodne z pogodnym. *GostGosp 18*.

W przeciwstawieniu: »pogodny ... niepogodny« (1): Siáná áby nie miefzał pogodnego z niepogodnym/ miążłzego z drobnym *GostGosp 48*.

2. *Dogodny, odpowiedni, pomyslny; appositus, idoneus, opportunus Mącz (33) :* młynarze vmieią z czartówkiewy ísprawy przedać wiatr y pogodną wozbę zegluiącym *MiechGlab *5v*.

pogodny ku czemu (3): Pelagus tractabile, Morze ípokoyne/ pogodne ku żegłowaniu [!] *Mącz 461a. Cf Wyrażenie*.

Wyrażenie: »czas, chwila pogodna(-y) (pogodniejszy)« [*w tym: do czego (2), komu (2), ku czemu (2), na kogo (1), na co (2), [cum inf]*] = *appositum a. idoneum tempus, opportunitas Mącz [szyk 20:9] (28:1): ForCnR B3v, D4v; a iż do wielkich panow z gołemi rękami przychodzić fye niegodzi / oczekawałam pogodnego czału/ íkoro fye iedno ty kxiążki zgotowiły/ abych W.M. tym ínadniey nimi przywithać y przyfluzyc fye mogła. HistAlHUNG A2; Intervallum temporis vegetissimum agricolis, Czifta/ świeża/ zdrowa/ pogodna chwilá na oracze. Mącz 477a, 38b, 310a, 443c; Wízákże żądny čás ták pogodny do cnot Chrześciánńkich/ y ku otrzymániu dárow Duchá S. nie iest/ iáko młode á nowe naczynie *SkarŻyw 136; PudłFr 15; Czegóz tedy trzebá więcý? ieno ábyście W.M. ten pogodny čás teraznieyfzy oddáli dobrému wálzému OrzJan 67; że Turek nigdy pokoju ztobá nie ítánowił/ ále tylko wczyniwfzy ztobá przymiérze/ zwłókl wálzę kró: M. áż do tego czału íobie pogodného. OrzJan 87, 23, 30, 77, 85, 89, 105, 106; rácz nam dáć/ prósimy cię/ drogę fortunną/ y čás pogodny/ ábyfmy zá towarzyftwem Anyoła twego íwiętego/ mogli tám przyść kędy idziemy LatHar 632, 160, 705; WujNT Mar 14/11, Hebr 4/16, s. 806 marg; WSzędzie gdzie iest pogodny čás/ nie omiełzkaymy ná ty Aryany wołác *SkarKaz 548a; VotSzl Bv; GostCast 31; SkarKazSej 673b; [Lecz podobno dla tego mu fię ten čás przedfię pogodnieyfzy być widział do ízturmu/ iż iefliby w nocy ábo ráno z obozu fię rułfzył/ á do ízthurmu lud puścił/ miałby Szkánderbeg pogodnieyfzy čás/ vderzyc ná oboz BarlBaz 290; Scipio mawiał/ iż z nieprzyácielem nie trzebá ztaczác bitwy/ chybá w ten čás/ gdy ábo čás nań práwie pogodny: ábo gdy gwałtowna potrzebá do tego przymufza. PlutBBud Ov; Respons E2].***

Szeregi: »godny a pogodny« (1): *Cardo pro oportunitate, Miásto godnego czału á pogodnego ná ktorą rzecz Mącz 38b*.

»potemny, pogodny« (2): *Tempus appositum ad aliquid faciendum, Potemny/ pogodny čás [!] ku czinieniu czego. Mącz 310a, 443c*.

Przen (1) :

Wyrażenie: »wiatry pogodne« (1): w gościnieby przemiełzkawał/ wiedząc że gdzie iedzie iest dom miełzkánia iego/ do ktorego zgotowawfzy fię/ z pierwłfzymi wiatry pogodnymi záwita. *WysKaz 6*.

a. *Będący prośbą o pomyslnóć (2) :* Pogodna fię też modlitwá czyni/ w dobry bárzo čás/ gdy co wielkiego záczać mamy. *SkarKaz 609b, 609b marg*.

Synonimy: **1.** *cichy, łagodny, spokojny; 2. potemny.*

Cf **NIEPOGODNY**

MP